

# **Bác Hồ với kiều bào**

Ts. Chu Đức Tính

GD Bảo tàng Hồ Chí Minh

Sinh thời Bác Hồ luôn dành cho kiều bào sự quan tâm đặc biệt. Đặc biệt vì, kiều bào - những người con yêu của dân tộc đang phải sống xa quê hương, đất nước đều là con Hồng cháu Lạc, đều là con cháu Việt Nam, đều là anh em ruột thịt. Đặc biệt vì, dù xa cách bao lâu, dù ở đâu, làm gì, dù khó khăn, gian khổ đến đâu... kiều bào vẫn luôn luôn hướng về Tổ quốc, mong được trở về, góp phần tham gia xây dựng đất nước. Chính vì đặc biệt nên sự quan tâm của Bác Hồ đối với kiều bào đã đặt cơ sở cho việc hình thành chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước ta đối với kiều bào nửa thế kỷ qua.

Sự quan tâm của Bác Hồ với kiều bào không chỉ thể hiện ở những định hướng lớn của Người về việc tổ chức, xây dựng phong trào yêu nước của kiều bào những ngày đầu cách mạng mà còn ở cả trong những công việc cụ thể, thường xuyên và liên tục trong suốt quá trình phát triển của cách mạng Việt Nam.

Có thể nói rằng, ngay từ những năm đầu trong quá trình bôn ba tìm đường cứu nước và hoạt động ở nước ngoài, Nguyễn Tất Thành - Nguyễn Ái Quốc đã thường xuyên liên lạc với những người Việt Nam yêu nước ở nước ngoài để tìm hiểu và nắm tình hình chung. Trong những năm 1918 – 1923, khi đang sống và hoạt động tại Pháp, Người đã hoạt động tích cực trong phong trào yêu nước của Hội những người Việt Nam yêu nước tại Pháp. Năm 1919, cùng với việc gửi bản Yêu sách tám điểm đến Hội nghị Vécxây đòi quyền dân tộc tự quyết cho nhân dân Việt Nam, Người còn biên soạn theo thể văn vần và bỏ tiền ra in để tuyên truyền rộng rãi trong kiều bào tại Pháp và gửi về nước. Những năm sau đó, Người thường xuyên

viết thư trao đổi tình hình với nhiều người Việt Nam tại Pháp và đề nghị họ giúp đỡ việc cung cấp tài liệu để tập hợp viết sách báo tuyên truyền, vận động kiều bào.

Thời kỳ này, phần đông kiều bào ta ở Pháp là những binh lính bị huy động sang Pháp trong những năm chiến tranh đang chờ ngày hồi hương. Họ không biết tiếng Pháp, và không ít người còn chưa đọc thông thạo tiếng Việt. Để giáo dục tinh thần yêu nước cho đồng bào mình trên đất Pháp và để tuyên truyền cổ động về trong nước, Người đã vận động Hội những người Việt Nam yêu nước ra báo Việt Nam hồn và viết một bài bằng văn vần, in thành truyền đơn, cổ động cho việc ra báo và kêu gọi mọi người tham gia mua báo.

Thông qua những hoạt động sôi nổi và tích cực của mình, Nguyễn Ái Quốc đã giác ngộ, cuốn hút kiều bào tham gia hoạt động trong phong trào của Hội những người Việt Nam yêu nước tại Pháp, từng bước đưa Hội những người Việt Nam yêu nước trở thành một thành một đoàn thể của Hội Liên hiệp thuộc địa. Từ đó, thông qua phong trào của kiều bào, những sách báo mang tư tưởng giáo dục tinh thần yêu và cách mạng, trong đó có Việt Nam yêu cầu ca do Nguyễn Ái Quốc biên soạn và in ấn, báo Le Paria do Nguyễn Ái Quốc tham gia sáng lập và làm chủ bút... được truyền về Việt Nam, từng bước góp phần định hướng con đường cứu nước cho nhân dân ta.

Khi về hoạt động tại Quảng Châu (Trung Quốc) những năm 1925-1927 và ở Thái Lan những năm 1928-1929, Nguyễn Ái Quốc đã liên lạc với những kiều bào yêu nước đang sống và hoạt động tại đây, từng bước “thức tỉnh họ, đoàn kết họ, huấn luyện họ” thành đội ngũ cán bộ cách mạng đầu tiên cho phong trào cách mạng Việt Nam.

Ngay sau khi nước nhà vừa giành được độc lập, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi nhiều thư, điện cho kiều bào báo tin nước nhà độc lập, cảm ơn kiều bào đã gửi thư, điện chúc mừng, quyên góp xây dựng đất nước và kêu gọi kiều bào hãy phát huy

truyền thống con Hồng cháu Lạc yêu nước, thương nòi, đoàn kết, giúp đỡ lẫn nhau ổn định cuộc sống và làm cho thế giới văn minh nghe thấy tiếng nói của Tổ quốc, hãy luôn hướng về Tổ quốc và tỏ ra xứng đáng với những anh em đang chiến đấu anh dũng ở Nam Bộ để bảo vệ cho nền Độc lập của nước nhà ... Đầu năm 1946, trong thư chúc Tết kiều bào, Người đã đánh giá cao tấm lòng của kiều bào tuy ở nơi đất khách quê người, nhưng lòng vẫn yêu mến cố hương Tổ quốc, đồng thời khẳng định: "Tổ quốc và Chính phủ cũng luôn luôn nhớ thương các đồng bào, như bố mẹ thương nhớ những người con đi vắng. Đó là nhân tâm thiên lý, đó là tình nghĩa một nhà".

Đặc biệt, trong chuyến thăm nước Pháp năm 1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành nhiều thời gian thăm hỏi, động viên kiều bào. Cùng với những cuộc gặp gỡ, trao đổi, thỏa thuận với đại diện Chính phủ Pháp về việc binh sĩ Việt Nam ở Pháp muốn trở về Tổ quốc, đã có gần 30 cuộc gặp gỡ, trao đổi công việc giữa Chủ tịch Hồ Chí Minh với đại biểu các giới kiều bào trong chuyến thăm lịch sử này. Người đã tiếp và nói chuyện với đại biểu các đoàn thể kiều bào: thủy thủ, công nhân, trí thức, phụ nữ, thiếu nhi; đi thăm kiều bào ở một số nơi trên nước Pháp và đặt vòng hoa trước mộ binh sĩ Đông Dương chết trong Chiến tranh thế giới thứ nhất...

Trong các cuộc gặp gỡ ấy, Người cảm ơn kiều bào đã ủng hộ Chính phủ, đã quyên tiền và thuốc men gửi về giúp Tổ quốc và đánh giá cao việc kiều bào đã biết xử sự như người con của một dân tộc đã có một nền văn hóa lâu đời, tranh thủ được sự quý mến và cảm tình của nhân dân Pháp đối với nước Việt Nam ta; đồng thời bày tỏ quyết tâm của Chính phủ trong việc bảo vệ nền độc lập, thống nhất cho đất nước. Người căn dặn kiều bào phải triệt để đoàn kết, tranh thủ sự cảm tình và sự giúp đỡ của nhân dân Pháp; phải ra sức tuyên truyền và ủng hộ bằng mọi phương diện cho Tổ quốc; thực hành đời sống mới Cần, Kiệm, Liêm, Chính và ra sức học hỏi, mỗi người cần thạo một nghề để mai sau về nước giúp ích cho công cuộc xây dựng đất nước...

Kết thúc chuyến thăm nước Pháp, chia tay kiều bào về nước, trước khi tàu chuyển bánh, Người còn ngó đầu qua cửa sổ vẫy chào như muốn nói với kiều bào: "Tôi đi nhưng ý nghĩ của tôi bao giờ cũng vẫn gần gũi đồng bào". Cùng về với Người trong chuyến đi này có một số kiều bào toại nguyện ước mong được trở về Tổ quốc để trực tiếp xây dựng và bảo vệ đất nước. Nhiều người sau đó đã trở thành những nhà khoa học đầu ngành, gánh vác những trọng trách lớn của Đảng và Nhà nước, góp một phần quan trọng vào sự nghiệp cách mạng chung của cả dân tộc như: Giáo sư Viện sĩ Trần Đại Nghĩa, Giáo sư bác sĩ Trần Hữu Tước...

Trong những năm vừa kháng chiến vừa kiến quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn "nhớ đến kiều bào ở hải ngoại đã ra sức hy sinh phấn đấu, dù cực khổ bao nhiêu cũng một lòng trung thành với Tổ quốc". Người thường xuyên gửi thư, điện thăm hỏi và động viên kiều bào ở nước ngoài phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ nhau, thi đua học hỏi và giúp nhau tiến bộ, luôn một lòng ủng hộ Tổ quốc, đồng thời mở rộng tình thân thiện giữa nhân dân ta và nhân dân thế giới... Để giúp đỡ kiều bào, Người nhắc nhở các cán bộ làm công tác ngoại giao ở nước ngoài: từ lời nói đến việc làm, bất kỳ việc to hay nhỏ đều phải “đem tình thân ái của Tổ quốc cho kiều bào, để giúp đỡ họ, để tuyên truyền cho thanh niên và cho cả dân tộc Việt Nam”.

Một trong những mong muốn của kiều bào là được trở về quê hương, tham gia xây dựng đất nước. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cùng Đảng và Chính phủ tạo mọi điều kiện thuận lợi để đón tiếp kiều bào về nước. Ngày 10 tháng 1 năm 1960, Người đã xuống tận cảng Hải Phòng để được trực tiếp đón kiều bào từ Thái Lan về nước chuyến đầu tiên. Trong buổi gặp mặt đầy cảm động này, Người khen ngợi kiều bào đã bao năm ở nơi “đất khách quê người” nhưng luôn luôn hướng về Tổ quốc và tin tưởng kiều bào nay trở về xứ sở sẽ cùng đồng bào cả nước “đồng cam cộng khổ, vượt mọi khó khăn, hăng hái thi đua, thực hành tiết kiệm, góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng Tổ quốc giàu mạnh, vui tươi...”. Để giúp đỡ

kiều bào về nước xây đời sống mới, Người chú trọng đến những vấn đề cụ thể cho tương lai của kiều bào, như việc bố trí nơi ăn, chốn ở, việc sử dụng hợp lý khả năng chuyên môn... và trường học cho con em của kiều bào. Người thường xuyên nhắc nhở các ngành, các cấp chính quyền: "kiều bào về đến địa phương nào, thì cán bộ và nhân dân ta ở đó cần phải hết lòng giúp đỡ để kiều bào đúng như Đảng và Chính phủ đã chỉ thị" .

Những năm sau đó, Người đã dành nhiều thời gian đến thăm các gia đình kiều bào mới về nước, động viên họ cố gắng vượt qua những khó khăn, trở ngại, nhanh chóng ổn định cuộc sống mới. Người theo dõi sát sao từng bước đi, từng sự cố gắng và mỗi thành tích của kiều bào, kịp thời khen thưởng những gương "người tốt, việc tốt"...

Sự gần gũi, thân mật trong những lần gặp gỡ, sự ân cần, chu đáo trong những lời chỉ bảo, dặn dò của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm xúc động lòng người, làm cho kiều bào càng nhận rõ và ý thức sâu sắc hơn về trách nhiệm của mình đối với quê hương, đất nước, cổ vũ kiều bào thi đua phấn đấu, cùng nhau góp sức vào sự nghiệp chung của cả dân tộc.

Trong sự nghiệp đổi mới đất nước hiện nay, kế thừa và phát triển tư tưởng đại đoàn kết dân tộc và thực hiện lời dạy của Bác Hồ:

Nhiều điều phải lấy giá gương,

Con Hồng cháu Lạc phải thương nhau cùng,

Đảng và Nhà nước ta luôn coi kiều bào là bộ phận không tách rời và là một nguồn lực của cộng đồng dân tộc Việt Nam, là nhân tố quan trọng góp phần tăng cường quan hệ hợp tác, hữu nghị giữa nước ta với các nước; đồng thời, mong muốn, khuyến khích người Việt Nam ở nước ngoài nêu cao tinh thần tự trọng và tự hào dân tộc, giữ gìn bản sắc văn hoá và truyền thống dân tộc Việt Nam, đoàn

kết thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, giữ mối quan hệ gắn bó với gia đình và quê hương, góp phần xây dựng đất nước...

Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ IX, đặc biệt là Nghị quyết 36-NQ/TW, ngày 26 tháng 3 năm 2004, của Bộ Chính trị, Chương trình hành động của Chính phủ Về công tác đối với người Việt Nam ở nước ngoài và những hoạt động cụ thể của các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước, của các bộ ngành và các tổ chức xã hội... đã và đang cổ vũ kiều bào phát huy truyền thống yêu nước, thương nòi, đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, cùng góp phần vào việc xây dựng xây dựng và mở rộng khối đại đoàn kết dân tộc, phấn đấu thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước vì mục tiêu: Dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Tháng Giêng này kỷ niệm 39 năm ngày Bác Hồ gửi lá thư cuối cùng cho kiều bào (27-1-1969 - 27-7-2008), ôn lại những lời căn dặn của để thấy được rõ hơn sự quan tâm sâu sắc của Người đối với kiều bào và mong được góp phần vào việc cổ vũ toàn dân ta, đặc biệt là kiều bào, tin tưởng vào con đường phát triển đất nước mà Đảng và Bác Hồ đã chọn, đoàn kết phấn đấu xây dựng nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới như Bác Hồ hằng mong muốn../.